

Posudek oponentky diplomové práce

Jméno diplomantky: Klára Vermachová

Téma a rozsah práce: Odškodňování v mezinárodním právu za zvlášť závažné zločiny (56 stran čistého textu)

Zde předesílám, že nejsem s to spočítat, zda práce splňuje nutné fakultní standardy ohledně rozsahu, tj. zda počet normostran (práce není podle všeho formátovaná do normostran) odpovídá požadovanému počtu.

Datum odevzdání: březen 2013

Aktuálnost (novost) a náročnost tématu

Téma, které si zvolila diplomantka, je velmi aktuální. Je to jen dvě až tři desetiletí, kdy se v právu lidských práv objevila otázka odškodnění obětí porušení práv. Je to teprve několik desetiletí, co se prvně objevila v mezinárodním právu možnost postihnout jednotlivce za zločiny podle mezinárodního práva (Norimberský a Tokijský tribunál). Je to teprve dvě desetiletí, co se k této otázce mezinárodní právo vrátilo, a byly ustaveny ad hoc tribunály, které se zabývaly postihem zločinců z konfliktů v bývalé Jugoslávii a ve Rwandě. Možnost odškodňování se ocitla ve středu zájmu opravdu nedávno, na poměry mezinárodního práva je obrazně řečeno „v plenkách“.

Jde o problematiku, která není komplexně ustálena v obyčejovém mezinárodním právu, o dílčích aspektech se vedou debaty. Zato zde existuje smluvní ukotvení, které je možno analyzovat, byť je otázkou, co přesně spadá pod název práce zvolený diplomantkou.

Jako téma pro vědecké zkoumání je otázka odškodnění obětí vhodná a poměrně nová. V České republice se tématu věnuje konzultantka diplomantky a doc. Bílková, v odborné literatuře mu je tedy věnován limitovaný prostor, byť jsou příspěvky povětšinou zaměřeny na jiné skupiny obětí. Práce proto může být cenným zdrojem informací i pro další badatele.

Náročnost tématu

Téma je náročné především z důvodu nutnosti využívat zahraniční literaturu a také z důvodu vymezení si tématu samotného.

Kritéria hodnocení práce

Formální stránka:

Práce má formální náležitosti diplomové práce. Jazyková úroveň je střídavá, práce obsahuje četné chyby, zejména v interpunkci. Členění práce pro mě není příliš logické, absentuje základní vymezení pojmů, které bych ocenila. Nejsem si jista, zda rozumím pojmu „zvlášť závažné zločiny“ tak, jak je autorka používá. Autorka se o jeho vysvětlení pokusila v druhé kapitole, ale toto vymezení neodpovídá tomu, jak zkoumá otázku v kapitole první. Stejně tak si nejsem jista, zda je mi zřejmý použitý význam slova „odškodnění“. Autorka jej v textu používá velmi rozdílně a srozumitelná definice by byla více než žádoucí.

Práce je členěna do úvodu, pěti kapitol a závěru. Kapitoly nejsou zcela logicky řazeny a ne vždy odpovídají zaměření práce.

Autorka samostatně pracovala s dokumenty i sekundárními prameny, použila literaturu domácí i zahraniční. Pozastavuji se jen nad poněkud limitovaným množstvím zahraniční literatury, která existuje a není autorkou využita; zde bych se ráda diplomantky zeptala na důvod. Diplomantka také ve své práci použila některé dokumenty, u nichž v seznamu není zřejmé, odkud pocházejí, kdo je jejich autorem („Základní principy a směrnice ohledně práva na nápravu“ či „Základní principy a vodítka k právu na odškodnění a reparaci pro oběti vážných porušení lidských práv a závažných porušení mezinárodního humanitárního práva“), což je chybný postup (z textu práce je zřejmé, jak a kým bylo vytvořeno). Dále také pracuje do určité míry s judikaturou, kterou nicméně nereflektuje v příslušném seznamu na konci práce. Nejsem si jistá, zda chápu, co pro práci judikatura přináší, o tom bych ráda s diplomantkou diskutovala.

Poznámkový aparát hodnotím jako kvalifikovaný.

Obsahová stránka:

Autorka si klade za cíl „poskytnout kritický přehled právních pramenů, na základě kterých je jednotlivci umožněno se práva na odškodnění domáhat, a dále zodpovědět otázku, proč doposud nebyl na mezinárodním poli přijat dokument, který by odškodňování jednotlivců řešil komplexně a v neposlední řadě nabídnout model možného řešení této problematiky“.

Diplomantka ve své práci využívá jako pomyslného odrazového můstku Návrhu článků o odpovědnosti států za mezinárodně protiprávní chování, což je charakterem zcela jiný instrument, a podle mého názoru není příliš vhodné jej v tomto tématu použít k ukotvení či stanovení základního rámce. Po přečtení práce jsem pochopila, že k tématu přistupuje tak,

že si (patrně) vymezuje odškodnění podle forem reparace u úpravy odpovědnosti států, resp. podle forem, které reparaci odpovídají v dalších smluvních instrumentech (?). Mám ale za to, že existuje i jiné vymezení odpovědnosti, o němž podle mě hovoří například *Sheltonová* ve své knize, kterou diplomantka používá. Nicméně z mého pohledu se autorka nedrží jednotného vymezení, a pak podle mě tak nemůže nikterak svoje zjištění zobecňovat. Autorka se také pokouší vymezit pojem zvlášť závažný zločin, ale zároveň s ním v dalších kapitolách nezachází. Není pro mě proto srozumitelné, čím se vlastně zabývá a jak hledá odpověď na svou, za začátku práce zvolenou, otázku. Zajímavou kapitolou je ta, která je věnována mechanismům pro odškodňování (4, zčásti 5) a „ideálnímu“ modelu řešení odškodňování (kapitola 6), podle mě je obsah těchto kapitol tím, co odpovídá názvu práce, co bych od autorky čekala.

Práci považuji za původní, doporučuji ji k obhajobě a předběžně ji hodnotím jako dobrou.

Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Při ústní obhajobě se autorka zaměří na podněty obsažené v posudku.

V Praze dne 22. 5. 2015

JUDr. Věra Honusková, Ph.D.
oponentka diplomové práce